

mint közigazgatásunk megbénítani, ha nem megszűntetnénk.

A közös ügyeknél is önkéntlenül szükség megvárakoztatására törekedni, a monarchia védeltségének fenntartása és a törvényesen megállapított vérdíjazás korlátai között.

E határozat szemmel tartását saját állami bizottság követeli, követelek bizonyos időre kötött egyezményeink is. A megtakarítások, melyek e téren eszközölhetők, számszerűen itt nem határozhatók meg, mert erre nézve a törvény által más utat van rendelkezve.

A reformokat illetően a pénzügyi bizottság több javaslatot terjesztett elő. Én ezeket, a mennyiben társamhoz tartoznak, elfogadni kész vagyok; azonban már 1876-ra jelentékeny sikert ezekből magamnak ígérni nem merek.

Az államjavak — az régi meggyőződés — eladására bocsátandók. Én igen fogok örülni, ha a törvényhozás ez eladás szükségét kimondja; mert csak ennek kimondása után — a mi pedig eddig nem történt — lesz lehetőségem megtenni ezen nagy műveletre nézve a szükséges előkészületeket. De bár mennyire sikerüljön is az államjavak eladása, közvetlen segély ezen forrásból az állam rendes költségének fedezésére nem remélhető, mert mindazon összegek, melyek az államjavak eladásából nettó befolyásnak a köztől egyezmény értelmében a 153 millió kölesön törlesztésére vagyunk kötelesek fordítani.

Részmérőli is helyesnek, hogy vas- és közénbányáink, vasútvonalaink eladásra kitérjenek. Ily eladásokra azonban, úgy látszik nekem, a jelen idő nem éppen kedvező, de mindenesetre kedvező körülmények között is attól függ az eladás, ha vévo találkozik e, bizonyos összegekre azért e forrásból számítani nehéz.

A vám- és kereskedelmi szerződés, a mint azt a t. előadó ur is bővebben kifejtette, véleményem szerint is revízió alá vevendő. Nagyon fontos kérdés ez, beható tárgyalást igényel, és azon elkerülhetetlen egyezkedési kísérletek, melyeket e tekintetben mindenesetre eszközölni kell, bizonyos időt önkéntlenül igénybe vevendők, és azért, tekintve azon terminusokat, melyek ezen egyezkedésre nézve az 1877. XVI. t. cikkben meghatározva vannak, ezen ügynek igen rövid idő alatti befejezését kilitátsba helyezni nem merem.

A dohányengedményt, a helyesponkítás megakadályozására nézve igen helyes észrevételeket tett az előadó ur. Én is részéről már 1876-ra is e forrásból az állampénztárra nézve jelentékeny segélyt remélhetek; de egyre mégis kénytelen vagyok a t. házi figyelemzetni és ez az, hogy nagy sikere ezen intézkedéseknek a közigazgatás reformja előtt állhat, alig lehet előbb, mint akkor, midőn a közigazgatási tisztviselők is szorosan közelethezhetnek az ily vizsánelések megállítására, melyek az állampénztárnak kétségen kívül nevezetes kárát okozhatják.

A 25 millió frtnyi deficitet egészen új egyenes adókkal, vagy a létező egyenes adók emelésével fedezni akarom, nézetem szerint, tekintve azon éveknek mostoha állapotát, melyek legközelebb felváltják, nem lehet, és nem is szükséges. Mert hiszen ezen 25 millió frt közt foglaltatik azon hat millió is, melyet a még ezen évben elkerülhetlenül folytatandó beruházásokra fogunk kiadni. Én azt terveztem t. ház, hogy osszuk meg a terheket úgy, mint az előadó ur is mondani látta. 12 millió frt a deficitből, beleértve a beruházásokra fordítandó hat millió frtot is, felezzük véglegesen a már megkötött kölcsönből; 13 millió frtot pedig az adók fokozásából szerezzük be.

Következőleg számított: Az adóügyi bizottság tárgyalta azon adótörvényjavaslatokat, melyeket a költségvetés betértesztése alkalmával ezen ülésnek elején a t. ház asztalára letettem. Ezen törvényjavaslatok közül egyre, mely az adók kezeléséről szól, nagy súlyt fektettem. Az adók rendszeres és szigorúbb kezelését nevezetes eredményeket, egy pár milliót vártam. Az adóügyi bizottság ezen javaslatban lényeges módosításokat tett, melyek mindegyikéhez részemről nem járulhatok. De ezen utóvígre a t. ház bölcsesége segíthet. Hanem maga a törvényjavaslat oly terjedelmes és oly számos és fontos részleteket foglal magában, hogy egyáltalában nem is remélhetni, hogy ezen törvényjavaslat az országgyűlésen hosszú időt foglalja el, és a tárgyalatnak is, és a legközelebbi tárgyalatnak is, ez által sok más meg szükségesebb intézkedésnek létesítése szoríthatatlan háttérbe; de különben is annyira előrehaladott már az idő, hogy ezen évben már, főképen az adókievételnél, a melynél leginkább lehetne használni, a melyből az állam a midőn szüksége van, merithessen, akkor tekinthetnénk a lezárásról, hogy egy önálló és független és jegyvit cseréjéig mindig akadálytalanul beváltó jegy-bankot alapítani lehessen. (Helyeslés bal felől.)

Sok egyéb is van még, a mi az adóközpességet emelheti. Én részemről mindazokat, a mi e célra szolgálhatnak, eredményesen szorgalommal szakadatlanul előmozdítandóknak, teljesítendőnek vélem. De a pénzügyi bizottságunk is igaza van nézetem szerint abban, hogy az adóközpesség fejlesztésére számosabb törvényhozási intézkedésre, s ezen intézkedések elterjedtetésére és arra, hogy sikert eredményezhessenek, bizonyos idő mindenesetre szükséges, a nélkül meg az adóközpesség, hogy szükséges meg a polgárok saját tevékenysége és fáradhatlan munkássága is. (Helyeslés.) E nélkül a legjobb törvényhozási intézkedések is eredménytelenek lesznek.

Először feladatok ezek szerint az, hogy megnyerjük az időt, a mely szükséges arra, hogy elterjedtetessük azon törvényhozási és egyéb intézkedéseket, melyek államháztartásunk gyökeres rendezésére, adóközpességünk emelésére megkívánhatunk; hasonló feladat ehez, a nyert időt eredményesen felhasználni, mindezen intézkedések létesítésére, elterjedtetésére. Ezen időt t. ház! csak egy módon lehet elérnünk, azon módon t. i. hogy bizottságunk államháztartásunk kezelésének folytonosságát, s fontosságát azon időt állt is, mely szükséges az általam jelzett intézkedések meghozatalára és elterjedtetésére. — E végett rögtön kell intézkednünk. Ha rögtön intézkedések szükségesek államháztartásunk kezelése folytonosságának fenntartására: ez csak két módon lehetősége: vagy kölcsönvétel útján, vagy a létező adók emelése és új adók által.

A mi a kölcsönvételről illeti, t. ház, kénytelen vagyok abbéli meggyőződésemet kimondani, hogy folyó évi állami deficitünket bármi részben kölcsönvételrel akarom fedezni, nézetem szerint a lehető legrosszabb expedienst lenne. Évekig használtuk már ezen orvosságot betegségünk gyógyítására, és ez orvosság használata után év-ről-évre rosszabbul érezzük magunkat. Én nem tartom ildomosnak, hogy továbbra is használjuk azon orvosságot, mely eddig egészségünket a helyett, hogy helyrehozza volna, inkább megromította; az nem tartanám ildomosnak, hogy egy lyukat azzal töltünk be, hogy mellette még egy másikat, egy nagyobbat ássunk. Kölesönt köni és az államháztartásról kölesön utján fenntartani expedienst lehet azoknak, a kik napról-napra akarom élni, de az nem realis felevezet az állam költségvetés és hiánynak; csak elhalasztása a fedezetnek, és nem valóságos rendezése az államháztartásnak. Nézetem szerint kerülünk kell ezt minden áron, kerülünk kell még azon formában is, melyben azt az előadó ur jelezte; kerülünk kell most, ambar nem mondom, hogy időjárásával nem lehet alkalom arra, hogy a jövő évi költségvetés eszméje egy más nagyobb pénzügyi operatív pl. más adósságaink convertálásánál valóban sikerrel használtsunk, de most fedezni államköltségvetési hiányunkat kölcsönvétel útján nézetem szerint hitelünket gyökeresen megromtaná. Ennek helyreállítása pedig reánk nézve életkérdés és emellett önkéntlenül szükséges. E részben nem is hivatkozom másra, mint Dancovich kardjához, fejként fölött függő 153 millió frtnyi adósságra, melyet másképp, mint hitelünk helyreállítása mellett convertálnunk bizonyosan nem lesz lehetőség.

Mindezek után ki kell mondanom a keserű szót: hogy ha államháztartásunk szükségletén azon időben, melyre a végbél, hogy a sokszor említett gyökeres intézkedések létesíthetők — szükségünk van, segíteni akarunk, ezt másképp, mint vagy a létező adókat emelésével, vagy új adók kiadásával, nem tehetjük.

Ha az adók sorában szótzénünk, közvetett adóink között csak a hus- és boradó, az a melyről leginkább rendelkezhetünk. Ezeknek emelését indítványozni hozni egyáltalában nem óhajtom; mert ezek a polgároknak szegényebb osztályait terhelik leginkább.

Az egyéb cikkre kivetendő közvetett adókra nézve a vánterület egysége, melyben vagyunk, csaknem elháríthatatlan akadályt görült ez idezésretnélen. Nincs emellevő, fájdalom más, mint az egyenes adók, melyeknek fokozásáról gondoskodhatunk.

A 25 millió frtnyi deficitet egészen új egyenes adókkal, vagy a létező egyenes adók emelésével fedezni akarom, nézetem szerint, tekintve azon éveknek mostoha állapotát, melyek legközelebb felváltják, nem lehet, és nem is szükséges. Mert hiszen ezen 25 millió frt közt foglaltatik azon hat millió is, melyet a még ezen évben elkerülhetlenül folytatandó beruházásokra fogunk kiadni. Én azt terveztem t. ház, hogy osszuk meg a terheket úgy, mint az előadó ur is mondani látta. 12 millió frt a deficitből, beleértve a beruházásokra fordítandó hat millió frtot is, felezzük véglegesen a már megkötött kölcsönből; 13 millió frtot pedig az adók fokozásából szerezzük be.

Következőleg számított: Az adóügyi bizottság tárgyalta azon adótörvényjavaslatokat, melyeket a költségvetés betértesztése alkalmával ezen ülésnek elején a t. ház asztalára letettem. Ezen törvényjavaslatok közül egyre, mely az adók kezeléséről szól, nagy súlyt fektettem. Az adók rendszeres és szigorúbb kezelését nevezetes eredményeket, egy pár milliót vártam. Az adóügyi bizottság ezen javaslatban lényeges módosításokat tett, melyek mindegyikéhez részemről nem járulhatok. De ezen utóvígre a t. ház bölcsesége segíthet. Hanem maga a törvényjavaslat oly terjedelmes és oly számos és fontos részleteket foglal magában, hogy egyáltalában nem is remélhetni, hogy ezen törvényjavaslat az országgyűlésen hosszú időt foglalja el, és a tárgyalatnak is, és a legközelebbi tárgyalatnak is, ez által sok más meg szükségesebb intézkedésnek létesítése szoríthatatlan háttérbe; de különben is annyira előrehaladott már az idő, hogy ezen évben már, főképen az adókievételnél, a melynél leginkább lehetne használni, a melyből az állam a midőn szüksége van, merithessen, akkor tekinthetnénk a lezárásról, hogy egy önálló és független és jegyvit cseréjéig mindig akadálytalanul beváltó jegy-bankot alapítani lehessen. (Helyeslés bal felől.)

Sok egyéb is van még, a mi az adóközpességet emelheti. Én részemről mindazokat, a mi e célra szolgálhatnak, eredményesen szorgalommal szakadatlanul előmozdítandóknak, teljesítendőnek vélem. De a pénzügyi bizottságunk is igaza van nézetem szerint abban, hogy az adóközpesség fejlesztésére számosabb törvényhozási intézkedésre, s ezen intézkedések elterjedtetésére és arra, hogy sikert eredményezhessenek, bizonyos idő mindenesetre szükséges, a nélkül meg az adóközpesség, hogy szükséges meg a polgárok saját tevékenysége és fáradhatlan munkássága is. (Helyeslés.) E nélkül a legjobb törvényhozási intézkedések is eredménytelenek lesznek.

Először feladatok ezek szerint az, hogy megnyerjük az időt, a mely szükséges arra, hogy elterjedtetessük azon törvényhozási és egyéb intézkedéseket, melyek államháztartásunk gyökeres rendezésére, adóközpességünk emelésére megkívánhatunk; hasonló feladat ehez, a nyert időt eredményesen felhasználni, mindezen intézkedések létesítésére, elterjedtetésére. Ezen időt t. ház! csak egy módon lehet elérnünk, azon módon t. i. hogy bizottságunk államháztartásunk kezelésének folytonosságát, s fontosságát azon időt állt is, mely szükséges az általam jelzett intézkedések meghozatalára és elterjedtetésére. — E végett rögtön kell intézkednünk. Ha rögtön intézkedések szükségesek államháztartásunk kezelése folytonosságának fenntartására: ez csak két módon lehetősége: vagy kölcsönvétel útján, vagy a létező adók emelése és új adók által.

Azokra nézve, miket említettem, kérdés csak egy lehet: hogy vajjon képes-e a nemzet az általam javaslatba hozott új terheket elviselni?

En részemről azon meggyőződésben vagyok, hogy képes elviselni, és hogy tulzatos az ellenvetések, melyek e részben tételtek. (Halljuk.)

Például a ki időt talál és kinek költségvetése van elvezetésre a vadászatra, az meg fogja fizetni az adót is, mely arra kivétel jobban vonatkozik.

A házasztály adónak azon osztályai, melyekre nézve adóemelés javaslatotik, köztudomás szerint aránylag legesélyesebbek vannak megadózottai.

A ki eszedelt tart, lovakat tart saját használatára, bizonyosan oly módu, hogy az azokra kivett adót megfizeteti.

A vasuti és gőzhajózási szállításra nézve javasolt adótelemek, szakértők címszerűen szerint, nem oly súlyosak, hogy a kereskedelmi forgalmat megakadályozhassák.

Ha a kereseti adóra sikerül nekünk ez adó terhe alá jobban bevinni azokat, kik az alól magukat eddig helytelenül kivonták, azt hiszem ezen vagyonos egyének adójukat bizonyosan terhelhetjük nélkül meg fogják fizetni.

A legelsővel mindenek között azon általános jövedelmi adót, melyet javaslatba hozok. De ez leginkább csak a vagyonosabbak a fog sulyosodni. És tekintetbe kell venni e részben azt, a mit a t. előadó ur is megemlítet, hogy már a 9-es bizottság is ez általán a háznak a vételezése ez volt, hogy az állam kiadásainak könnyítése végett a közigazgatási költségnek egy része a házipénztár felállításával a törvényhozásiakra, ruháztassák át. Ha e kiadás ebben az évben még nem hárítható át a törvényhozásiakra, az mindenesetre könnyebb elviselésre szolgál azon tehernek, melyet én ezuttal indítványba hozok.

Visszaemlékezem, hogy az ötvenes években, midőn az adók nagy sulya rögtön az elvételül szakadt nyakunkra, szintén az hangsúlyoztatott minden oldalról, hogy nem fogjuk azokat megbírni, és isten segítségével, ha nehezen bír, de megbírjuk.

Vége azon szempontból, melyből én kiindulok, nekem egy érvm van arra nézve, hogy képes lesz a nemzet az általam javasolt terhet elviselni. És ez az, hogy kell, hogy elviselje, ha az államot fenntartani akarja. (Helyeslés job bal felől. Nagy mozgás baról.)

Ezek azok t. ház! miket ez alkalommal elmondani akartam. Lehet, megemgdem más ut is, mely azon észre vezet, melyet én magam elé tűztem. A t. ház bölcsesége fog választani. De egyre vagyok bátor figyelemzetni. Válasszon melőlő! Mert akármely uton indul meg, hiányos lesz mindegyik, de bizonyosan a legrosszabb eljárás lenne az, ha a törvényhozási tétel-nül töltvén az időt, a választandó utunknak egyikén sem indulna meg. (Helyeslés jobb felől.)

Ha reményleném, hogy szavam hatására e házban, azon kérés intőzém a t. házhoz, melytől később melőbb keresztül menni a költségvetés és az adótörvények tárgyalásán. Legyen meggyőződve a t. ház, hogy a legjobb, de elkésett törvény-nél is jobb azon hiányos, mely annak idejében elfogadtatván, annak idejében eltebe is léptethetik, mert ha valahol lehet mondan, hogy az idő pénz, adó tárgyában ez kétségtelenül áll.

Ezekben t. ház, elmondtam mindazt, mit az ország pénzügyi kezelésére nézve elvételül okvetlen teendők vélek. Helyeslesek nézetem, a t. ház bölcsesége fogja meg határozni. Én részemről más uton, mint azon, melyet jeleztem, haladni egyáltalában képes nem vagyok.

Ezek után azon kéresem járulok a t. házhoz, hogy az 1875-ik évben füzendő általános jövedelmi adóról szóló törvényjavaslatot, melyet már benyújtani szeretném vol, méltóztatssék szokott módon tárgyalás alá vétetni, egyebiránt pedig egy pénzügyi bizottság jelentését, mint a költségvetés általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadni. (Éljenzés a jobboldalon.)

Elnök: T. ház! A t. háznak benyújtott törvényjavaslat kinyomatása és szétosztása elrendeltetik és egyttal előzetes tárgyalás és véleményadás végett az adóügyi bizottsághoz utasítatik.

Tárgyalás alatt van a szeszadó, a melyből szintén nevezetes jövedelm-többletet reményelhetünk. A közigazgatási reformokat, melyek annyiszor említették, pénztári eredmények nézve is lehetetlen számitásba nem venni: lehet várnunk, hogy egy részben már az államvasutak is jövedelmezni fognak, melyek a mult év lefolyása alatt az állampénztárba semmit sem szolgáltattak. Lehet, hogy sikerülni fog valamely bányának, vagy vasútnak eladása.

Mindezen forrásokból, melyek összegek legyenek várhatók, azt részemről meghatározni képes nem vagyok, de csaknem egy év választott el bennünket az 1876-ik évi költségvetés megállapításánál lesz annak helye, hogy az ezen forrásokból várható összegek szám szerint meghatározásának. Elkésvé ez nem fog történni, mert az állampénztár anyai készlettel lesz ellátva, hogy az államháztartás kezelését 1876-ban akadálytalan megkezdeni és folytatni lehessen; ezt pedig, azt hiszem, senki kétségbe nem veheti, hogy azon forrásokból, melyeket említettem, bizonyos összegeknek az állampénztárba való befolyása mindenesetre várható.

En azt hiszem, hogy 1876. évi állami háztartásunk biztosítva van és így van időnk arra, hogy létesíthessük azon törvényhozási intézkedéseket, melyek államháztartásunk gyökeres rendezésére, az adóközpesség emelésére szükségesek. 1877-ben azután az egy vagy más alakban bizonyos mérvben fennmaradó új terhek, adóközpességünk emelésével könnyebben lesznek viselhetők és azután be fog következni azon idő, a mikor a földadósabályozás befejezésével módunkban lesz egész adórendszerünket rendezni adóinkat egy-máshoz arányosítani.

Azokra nézve, miket említettem, kérdés csak egy lehet: hogy vajjon képes-e a nemzet az általam javaslatba hozott új terheket elviselni?

En részemről azon meggyőződésben vagyok, hogy képes elviselni, és hogy tulzatos az ellenvetések, melyek e részben tételtek. (Halljuk.)

Például a ki időt talál és kinek költségvetése van elvezetésre a vadászatra, az meg fogja fizetni az adót is, mely arra kivétel jobban vonatkozik.

A házasztály adónak azon osztályai, melyekre nézve adóemelés javaslatotik, köztudomás szerint aránylag legesélyesebbek vannak megadózottai.

A ki eszedelt tart, lovakat tart saját használatára, bizonyosan oly módu, hogy az azokra kivett adót megfizeteti.

A vasuti és gőzhajózási szállításra nézve javasolt adótelemek, szakértők címszerűen szerint, nem oly súlyosak, hogy a kereskedelmi forgalmat megakadályozhassák.

Ha a kereseti adóra sikerül nekünk ez adó terhe alá jobban bevinni azokat, kik az alól magukat eddig helytelenül kivonták, azt hiszem ezen vagyonos egyének adójukat bizonyosan terhelhetjük nélkül meg fogják fizetni.

A legelsővel mindenek között azon általános jövedelmi adót, melyet javaslatba hozok. De ez leginkább csak a vagyonosabbak a fog sulyosodni. És tekintetbe kell venni e részben azt, a mit a t. előadó ur is megemlítet, hogy már a 9-es bizottság is ez általán a háznak a vételezése ez volt, hogy az állam kiadásainak könnyítése végett a közigazgatási költségnek egy része a házipénztár felállításával a törvényhozásiakra, ruháztassák át. Ha e kiadás ebben az évben még nem hárítható át a törvényhozásiakra, az mindenesetre könnyebb elviselésre szolgál azon tehernek, melyet én ezuttal indítványba hozok.

Visszaemlékezem, hogy az ötvenes években, midőn az adók nagy sulya rögtön az elvételül szakadt nyakunkra, szintén az hangsúlyoztatott minden oldalról, hogy nem fogjuk azokat megbírni, és isten segítségével, ha nehezen bír, de megbírjuk.

Vége azon szempontból, melyből én kiindulok, nekem egy érvm van arra nézve, hogy képes lesz a nemzet az általam javasolt terhet elviselni. És ez az, hogy kell, hogy elviselje, ha az államot fenntartani akarja. (Helyeslés job bal felől. Nagy mozgás baról.)

Ezek azok t. ház! miket ez alkalommal elmondani akartam. Lehet, megemgdem más ut is, mely azon észre vezet, melyet én magam elé tűztem. A t. ház bölcsesége fog választani. De egyre vagyok bátor figyelemzetni. Válasszon melőlő! Mert akármely uton indul meg, hiányos lesz mindegyik, de bizonyosan a legrosszabb eljárás lenne az, ha a törvényhozási tétel-nül töltvén az időt, a választandó utunknak egyikén sem indulna meg. (Helyeslés jobb felől.)

Ha reményleném, hogy szavam hatására e házban, azon kérés intőzém a t. házhoz, melytől később melőbb keresztül menni a költségvetés és az adótörvények tárgyalásán. Legyen meggyőződve a t. ház, hogy a legjobb, de elkésett törvény-nél is jobb azon hiányos, mely annak idejében elfogadtatván, annak idejében eltebe is léptethetik, mert ha valahol lehet mondan, hogy az idő pénz, adó tárgyában ez kétségtelenül áll.

Ezekben t. ház, elmondtam mindazt, mit az ország pénzügyi kezelésére nézve elvételül okvetlen teendők vélek. Helyeslesek nézetem, a t. ház bölcsesége fogja meg határozni. Én részemről más uton, mint azon, melyet jeleztem, haladni egyáltalában képes nem vagyok.

Ezek után azon kéresem járulok a t. házhoz, hogy az 1875-ik évben füzendő általános jövedelmi adóról szóló törvényjavaslatot, melyet már benyújtani szeretném vol, méltóztatssék szokott módon tárgyalás alá vétetni, egyebiránt pedig egy pénzügyi bizottság jelentését, mint a költségvetés általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadni. (Éljenzés a jobboldalon.)

Elnök: T. ház! A t. háznak benyújtott törvényjavaslat kinyomatása és szétosztása elrendeltetik és egyttal előzetes tárgyalás és véleményadás végett az adóügyi bizottsághoz utasítatik.

Tárgyalás alatt van a szeszadó, a melyből szintén nevezetes jövedelm-többletet reményelhetünk. A közigazgatási reformokat, melyek annyiszor említették, pénztári eredmények nézve is lehetetlen számitásba nem venni: lehet várnunk, hogy egy részben már az államvasutak is jövedelmezni fognak, melyek a mult év lefolyása alatt az állampénztárba semmit sem szolgáltattak. Lehet, hogy sikerülni fog valamely bányának, vagy vasútnak eladása.

Mindezen forrásokból, melyek összegek legyenek várhatók, azt részemről meghatározni képes nem vagyok, de csaknem egy év választott el bennünket az 1876-ik évi költségvetés megállapításánál lesz annak helye, hogy az ezen forrásokból várható összegek szám szerint meghatározásának. Elkésvé ez nem fog történni, mert az állampénztár anyai készlettel lesz ellátva, hogy az államháztartás kezelését 1876-ban akadálytalan megkezdeni és folytatni lehessen; ezt pedig, azt hiszem, senki kétségbe nem veheti, hogy azon forrásokból, melyeket említettem, bizonyos összegeknek az állampénztárba való befolyása mindenesetre várható.

En azt hiszem, hogy 1876. évi állami háztartásunk biztosítva van és így van időnk arra, hogy létesíthessük azon törvényhozási intézkedéseket, melyek államháztartásunk gyökeres rendezésére, az adóközpesség emelésére szükségesek. 1877-ben azután az egy vagy más alakban bizonyos mérvben fennmaradó új terhek, adóközpességünk emelésével könnyebben lesznek viselhetők és azután be fog következni azon idő, a mikor a földadósabályozás befejezésével módunkban lesz egész adórendszerünket rendezni adóinkat egy-máshoz arányosítani.

A közp. kormányzatban még 305 ezer frt az igazságügyi kormányzatban 850,000 frtot, az államnénekél 450,000 frtot, az állandó kataszternél 400,000 frtot mond meggyőződésem, hogy a tanfelügyelői intézmény megszűntetni javasolja, 100,000 megtakarítással. A képviselők és hivatalnokok fizetésére 5% adópotlékot vetne ki, s ebből egy millió 400,000 frt jövedelmet remél. Azután áttér az új források belfelvezetésének módjára. Meg akarja adózítani az urbéri megváltás papírjainak szelvényeit, s ebből be fog venni az ország egy millió 820,000 frtot. A második forrás a regáléknak a községek általi beváltása.

A regálékot nemcsak azért kell megváltani — úgy mond — mert ez feudális maradvány s a joggyenlőséggel össze nem férő valami, de meg kell váltani azért is, mert a királyi kiscsb hasznóveteli jogok legfőbbike — az italmérsi jog — a községek birtokába fennmaradhat, alapjául szolgálhat a megváltásnak és még ezenfelül nagy hasznokat eredményezhet.

Sőt ha egészen megszüntetnénk ezen jogot, miután a törvényhatósági joggal felruházott városoknak jogukban van indirekt adóra pótdótot vetni, — vagy újakat behozni — ha megszüntetés által szabad tért találnának, az az italmérsi adóval, mint indirekt adóval rövid időn több helyen találkoznának.

A regálék megváltásával nyerne a tulajdonos, mert egy ingatag birtokot biztos tökévé változtatva által — s egy törke-szegény államban ez bizonyos tökeforragnak izdne elő; a megváltó községek jobbra szük hypothekát képeznek — csak a módot az ott akként intézní, hogy az állam terheltségével ne történjék; s a kérdés meg lesz oldva. A gyors megváltás által nyerni fog a község is, mert mentől később váltatik meg a regália, annál nagyobb lesz a váltásig összeg. Nem lehet attól tartani, mint a szolodésma megváltásánál történt, hogy a be nem folyó váltásig-illetékek helyett évről-évre az állam fog fizetni: a regálék középné jövedelme a szőlők feltételezése jövedelmével össze nem hasonlíthatók s a községek azt a fogyasztásiadóval mindig beszedelgethatják az állampénztárba — a törlesztési járadék a kamattal együttvéve, melyek a jövedelemből kitélnek — sőt mivel a községek a visszalételeket megváltóhatják, évenként többet fognak bevinni — s a megtakarított összegeket saját szükség fedezésére fordíthatják.

Ha a megváltási összeget veszzük 150 millióra, ennek 5% kamata 7 és fél millió ismét ennek 10/100-tólja mint jövedelmi adó 750 ezer forintot eredményezne; melyeket a regálék megváltási tőkét 300-200 millió becsülök, én nem teszem ennyire, de mentől nagyobb lenne a megváltási összeg, annál több lenne a nemzeti vagyon, s annál több lenne az állam jövedelme.

A harmadik új adóforrás a dohányegyesítés reformja. Reméli, hogy a dohányiparral szivesen foglalkoznának a vagyonosabbak is. Positiv számitásokba nem ereszkedik, mivel minden reform a közös vámszövetségbe ütközik. Tovább menve kimondja: ha az ország akarja, hogy legyen önálló bank, meg lesz. (?) Ha a kormány ellenkezik a megváltással, akkor nem lesz. Ezután áttér a leg-nagyobb új jövedelemforrásra, a valuta helyreállítására. — Vissza kell állítani a tanuk és ezüst-értéket. — Ez a nagyhatalmi állásra jobban fog segíteni, mint a hadsereg folytonos növelése. Szert 140 millió frt ingátja a valutát. Ezt közösen kell ezüstben beszerezni. A kamatból évenként 2 millió 300 ezer frt terhelne Magyarországot. Végeredményben az általa proponált összes új források eredménye lenne 8 millió 570 ezer frt. — Miután ezen összeg nem elég a deficit fedezésére, hozzájárul a megyei háziadóhoz. Elfogadja a szállítási, a luxus, a fegyveradó, és teszi ezek jövedelmét 5 millióra. A többi hitel-műveletekkel kívánja beszerezni. — Ezek alapján nem tartja szükségesnek a 12 milliónyi adóemelését Ghyezt tökéletes obhdolalnak declaráván, általános tárgyalásra sem szavazza meg a költségvetést.

Bujanovics Sándor rövid szemlélt tart gazdálkodásunk eddigi rendszerén, s elfogadja a takarékoság elvnek hangsúlyozása mellett mind a költségvetést, mind az adóemelését.

Azonban, midőn a takarékoság elvét elfogadom, ki kell jelentenem, hogy én csak helyesen alkalmazott takarékoságot értek, s azt nem tekintem, nem tekinthetnek végezélnak, a melynek áldozatit csak minden s kockára tételhessenek pusztán takarékosági szempontból, esetleg legfontosabb állami érdekeink is. A józanul értelmezett, helyesen alkalmazott takarékosággal nézetem szerint karöltve kell jární közigazgatásunk, igazságszolgáltatásunk és összes állami intézményeink hiányai orvoslásának, mert hisz az állam belfelvezetésére tett kiadások annál sulyosabban nehezéden az adóköz vállára, annál nehezebben viselhetők el, mind csekélyebb és hiányosabb a vizsntszolgáltat, melyet az állam polgárainak nyújt, s azért ha hiányosoknak a részem intőzéményeink javítása vagy pótlása nagyobb kiadásokat igényelne is, én ezen kiadások többletét való hozzájárulásomat mind a most és pedig a helyesen értelmezett józan takarékoság elvénél előre kijelentem.

Sürgöti a közigazgatás és az igazságszolgáltatás reformját, s a kormánytól határozott bizótítéket kér arra, hogy a felhasználható és pénz megszávasa után anyagi és pénzügyi viszonyaink gyökeres orvoslására fog törekedni.

Péchy Tamás nem szavazza meg a költségvetést, mivel a kormány a költségvetést most is oly modorban terjeszti be, mint az előtti. Tetteket óhajt szavak helyett. Az új előlételeket nem is veszi figyelembe, melyek valóságos leszállítást nem tartalmaznak. Megtámadja a tervezet nélküli körkörös s Kerkápolyi minisztersegének korlátozott részben a közös hadseregnek nem tartanák alkalmazhatónak, hogy nekünk a honvédelemre, majd kiféjtjük azt, — majd állítunk az arlördön — mintha a földből állna elő — oly honvéd-lovasagot, melynek a honvédség teremtője, a fejedelem, leginkább örvendene.

A közp. kormányzatban még 305 ezer frt az igazságügyi kormányzatban 850,000 frtot, az államnénekél 450,000 frtot, az állandó kataszternél 400,000 frtot mond meggyőződésem, hogy a tanfelügyelői intézmény megszűntetni javasolja, 100,000 megtakarítással. A képviselők és hivatalnokok fizetésére 5% adópotlékot vetne ki, s ebből egy millió 400,000 frt jövedelmet remél. Azután áttér az új források belfelvezetésének módjára. Meg akarja adózítani az urbéri megváltás papírjainak szelvényeit, s ebből be fog venni az ország egy millió 820,000 frtot. A második forrás a regáléknak a községek általi beváltása.

A regálékot nemcsak azért kell megváltani — úgy mond — mert ez feudális maradvány s a joggyenlőséggel össze nem férő valami, de meg kell váltani azért is, mert a királyi kiscsb hasznóveteli jogok legfőbbike — az italmérsi jog — a községek birtokába fennmaradhat, alapjául szolgálhat a megváltásnak és még ezenfelül nagy hasznokat eredményezhet.

Sőt ha egészen megszüntetnénk ezen jogot, miután a törvényhatósági joggal felruházott városoknak jogukban van indirekt adóra pótdótot vetni, — vagy újakat behozni — ha megszüntetés által szabad tért találnának, az az italmérsi adóval, mint indirekt adóval rövid időn több helyen találkoznának.

A regálék megváltásával nyerne a tulajdonos, mert egy ingatag birtokot biztos tökévé változtatva által — s egy törke-szegény államban ez bizonyos tökeforragnak izdne elő; a megváltó községek jobbra szük hypothekát képeznek — csak a módot az ott akként intézní, hogy az állam terheltségével ne történjék; s a kérdés meg lesz oldva. A gyors megváltás által nyerni fog a község is, mert mentől később váltatik meg a regália, annál nagyobb lesz a váltásig összeg. Nem lehet attól tartani, mint a szolodésma megváltásánál történt, hogy a be nem folyó váltásig-illetékek helyett évről-évre az állam fog fizetni: a regálék középné jövedelme a szőlők feltételezése jövedelmével össze nem hasonlíthatók s a községek azt a fogyasztásiadóval mindig beszedelgethatják az állampénztárba — a törlesztési járadék a kamattal együttvéve, melyek a jövedelemből kitélnek — sőt mivel a községek a visszalételeket megváltóhatják, évenként többet fognak bevinni — s a megtakarított összegeket saját szükség fedezésére fordíthatják.

Ha a megváltási összeget veszzük 150 millióra, ennek 5% kamata 7 és fél millió ismét ennek 10/100-tólja mint jövedelmi adó 750

A BUDAPESTI ÁRÚ- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE ÁRJEGYZÉSEI (HIVATALOS.)

A BÉCSI TŐZSDE ÁRJEGYZÉSEI. 1875. január 26-án.

Table with multiple columns listing market prices for various goods, currencies, and securities. Includes sections for 'Gazdasági árak', 'Kötvények', 'Malmok', 'Záloglevelek', 'Pénzjegyek', and 'Váltók'.

Vertical text on the right edge of the page, possibly a page number or additional header information.

A „Franklin-Társulat” magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (IV. egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvárusnál kapható: Dardai Sándor. KEZIKÖNYV a bírósági végrehajtók számára.

A törvénykezési rendtartáshoz tartozó irománpéldák gyűjteménye. a „Jogtudományi Közlöny” szerkesztésében. A törvénykezési rendtartásnak szükséges kiegészítői...

A BÜNTETŐ JOG ÁLTALÁNOS TANAI tekintettel az újabbkori törvényhozásra. Irta dr. SCHNIERER ALADÁR, egyetemi jogtanár.

SZLEMENITS PÁL Magyar fenytő törvénykönyve. Ötödik, az 1872-ik évi a büntető törvényekre és gyakorlatra vonatkozólag nemzeti intézkedések alapján...

ÖKRÖSS BÁLINT-TÓL. Büntetőjogi kalauz szótári alakban. Ötödik kiadás. (XVI, 368 l., II, 212 l. 8-rét.) Füzve 3 frt.

MOHL RÓBERT. Az államtudományok encyklopaediája. Fordította LÖW TOBIÁS. (VIII, 496 lap, 8-rét.) Második kiadás. Füzve 3 frt.

Francia büntető törvénykönyv CODE PÉNAL. A legújabb időkig tett változásokkal együtt. A hivatalos szöveggel egyetemes kiadások nyomán fordította.

NÉMETH ANTAL, ügyvéd. Magyar polgári törvénykezési rendtartás. Irta APÁTHY ISTVÁN, jogtudor, köz- és váltó-ügyvéd stb.

SZENCZÉY GUSZTÁV. A MAGYAR CSÜTÖRTÖVÉNY ÉS CSŐDELJÁRÁS. Harmadik újra átdolgozott kiadás. Füzve 2 frt.

Ausztriai általános POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYV, felvilágosító jegyzetekkel s az ezen törvénykönyvre vonatkozó törvényekkel és rendelkezésekkel kísérve.

ÖKRÖSS BÁLINT-TÓL. Két kötet. (VIII, 360, 320 lap, nagy 8-rét.) Füzve 4 frt 20 kr.

KÖGLER J. N. Általános vagy elméleti államtan. (8-rét, 288 lap.) Füzve 1 frt 60 kr.

A magyar váltójog kézikönyve. Az 1840: XV. t. cz. I. B. és az 1844: VI. t. cz., nemkülönben az ezeket kiegészítő rendeletek alapján, különös tekintettel a felsőbb törvényesékek elvi megállapodására.

Advertisement for 'FELVÉRES SÜNY' (The Blind Beggar) by J. Veres, featuring a caricature of a man with a large nose and a hat. Text includes 'Humorisztikus Naptár Hatodik évfolyam. 1875.' and 'Ára 40 kr.'.

A „FRANKLIN-TÁRSULAT” magyar irodalmi intézet és könyvnyomda kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4. szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható: Három orosz és három angol kalandjai.

A „Franklin-Társulat” magyar irodalmi intézet és kiadásában (Budapest, VI. egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: Utazás aholdba és a hold körül.

Népszerű Ismeretek Könyve leányok számára. Irta Schatter Gyula. Az 5-ik német kiadás után fordította s a hazai viszonyokhoz alkalmazottan átdolgozta.

Dr. TOLDY LÁSZLÓ. Ezen, irodalmunkban mindenestre hézagpótló, mert páratlan mű, 4 kötetből áll. (I. kötet. Földrajz, 247 lap. — II. kötet. Világtörténelem és hitregény, 269 lap. — III. kötet. Természettudományok (Természettörténet, Embertan, Természettan), 275 lap. — IV. kötet. Számtan, Magyar nyelvtan, Magyar irodalomtörténet (a külföldi irodalom történetével) és Műtörténelem, 312 lap.)

Ajánljuk e munkát a növendő-ínezték, noiskolák és különösen minden családnak. A tartalom bősége mutatja, miszerint a legfontosabb és nélkülözhetetlen tudományok, melyek ismerete nélkül egy nő sem mondható műveltnék, e munkában befoglaltatnak. Ezen mű a német nyelvben 5 kiadást ért, a magyar kiadás pedig mindenütt tekintettel a hazai viszonyokra van kidolgozva, és szakértők ítélete szerint igen jól. Oly mű ez, mely feltehetőbb, s az iskolából kikerült leányoknak is nagy szolgálatot teend, s azért ajánljuk azt mindenkinék figyelembe, kinek a nevelés és tanítás szíven fészki. — Daczára a mű nagy kiterjedésének (69 8-adrétü iv több tórképpel és számos rajzokkal) ára csak 4 frta van tve, s egyes kötetek is kaphatók 1 frt-jával. A négy kötet egy csinos vászonkötésben 5 frt.

A „Franklin-Társulat” magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (IV. egyetem-utca 4. szám) megjelent és minden könyvárusnál kapható: POLITIKAI DÍVATOK. Regény. Irta JÓKAI MÓR. Második kiadás. Három kötet. — Ára füzve 2 frt 40 kr.

UJABB NOVELLAK. Irta LAUKA GUSZTÁV. Ára füzve 2 frt.

DOMBEY ÉS FIA. Regény. Irta DICKENS KAROLY. Fordította BÜS VITÉZ. Öt kötet. — Ára füzve 5 forint.

UJ KIS REGÉLŐ. Elbeszélések az ifjuság számára. Andersen, Campe, Schmid Kristóf és Zschokke művei után. Irta MILESZ BÉLA. Négy füzetszettel.

A „Franklin-Társulat” magyar irodalmi intézet és könyvnyomda kiadásában Budapest (egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: István bácsi naptára vagyis családostólai gazdálkodás és gazdaszönyöknek, népnevelésnek, helyszíni előírásoknak, iparosoknak és földművelésnek való képes kalendárium 1875. közönséges évre.

A „Franklin-Társulat” magyar irodalmi intézet és kiadásában Budapest (VI. egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: A „Franklin-Társulat” magyar irodalmi intézet és kiadásában Budapest (VI. egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: Utazás aholdba és a hold körül.

A „Franklin-Társulat” magyar irodalmi intézet és kiadásában Budapest (VI. egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: Utazás aholdba és a hold körül.

Falusi gazda naptára 1875-ik évre. A magyar gazdák, kertészek, lelkészek és tanítók számára. Deininger Imre, Kenessey Kálmán, Kégy Sándor, Kodolányi Antal, Lávay Jenő, Molnár István, Molnár Lajos, Rodiczky Jenő, Szporon Pál, Tormay Béla.

Protestáns új képes naptár 1875. évre. Szerkesztette DÚSZSÁNDOR, tanár. Ára füzve 50 krajczár.

Protestáns új képes naptár 1875. évre. Szerkesztette DÚSZSÁNDOR, tanár. Ára füzve 50 krajczár.

A „Franklin-Társulat” magyar irodalmi intézet és könyvnyomda kiadásában Budapest (egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: Borászati naptár 1875. évre. Szerkeszté: Dr. NYÁRI FERENCZ, a tereziai vizezellér-tanoda igazgatója.

A „Franklin-Társulat” magyar irodalmi intézet és könyvnyomda kiadásában Budapest (egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: Községi jegyzők naptára és ÉVKÖNYVE. Első évfolyam. Ára füzve 1 frt.

A „Franklin-Társulat” magyar irodalmi intézet és könyvnyomda kiadásában Budapest (egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: UJ HONVÉDNAPTÁR 1875. évre (együttal katonai naptár) a magyar nép számára. Szerkeszté: ÁLDOR IMRE. (Számos képpel.) Nyolczadik évfolyam. Ára füzve 60 kr.

A „Franklin-Társulat” magyar irodalmi intézet és könyvnyomda kiadásában Budapest (egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: Falusi gazda naptára 1875-ik évre.

A „Franklin-Társulat” magyar irodalmi intézet és könyvnyomda kiadásában Budapest (egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: Falusi gazda naptára 1875-ik évre.

A „Franklin-Társulat” magyar irodalmi intézet és könyvnyomda kiadásában Budapest (egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: Falusi gazda naptára 1875-ik évre.

A „Franklin-Társulat” magyar irodalmi intézet és könyvnyomda kiadásában Budapest (egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: Falusi gazda naptára 1875-ik évre.

A „Franklin-Társulat” magyar irodalmi intézet és könyvnyomda kiadásában Budapest (egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: Falusi gazda naptára 1875-ik évre.